

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac ex probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniæ Agrippinæ, 1714

Dubium II. Quotuplex censura.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42682

restque videri etiam Pignar. tom. 6. conf. 19.
16. & 20.

5.

DUBIUM II.

Quotuplex censura.

» **R**esp. Dividitur 1. Essentialiter, in excom-
» municationem, suspensionem & interdi-
» ctum. 2. Accidentaliter in eam, quæ est à Jure
» & fertur per Canones, Constitutiones vel statuta
» ecclesiastica, stabili ac permanente lege :
» eam, quæ est ab homine, quæ scilicet fertur
» Judice vel Præfato per modum mandati
» sententiæ judicariæ. Estque vel particularis
» circa factum aliquod particulare aut certas
» personas, vel generalis, quæ nullâ singularem
» facti aut personæ determinatione fertur.
» eam, quæ est sententiæ latæ, quam scilicet
» aut Judex statuit ipso facto, (quo quis, v. g.
» contra legem facit) sine alia sententiâ in-
» tendam : & eam, quæ est ferendæ, quam
» aut Judex non vult ipso facto incurri sed
» sententiâ infligi : Pro quibus dignoscendæ
» consideranda sunt verba, quibus censura fer-
» tur ; quæ si includant alterius actionem seu in-
» ministerium, significant censuram esse sententiæ
» ferendæ : latæ verò, si non includant. Si verò
» ambigua sint, teneri potest *regula 49. Juris in*
» quod in dubio circa pœnas benignior in-
» terpretatio sit faciendâ : *Unde resolves,*
» I. Est censura latæ sententiæ, 1. si verba
» præteriti aut præsentis temporis, v. g. excom-
» municavimus, excommunicatus est vel
» excommunico, suspenduntur, interdicuntur
» volumus aut jubemus esse excommunicatum
» suspensum &c. 2. Si addatur particula ipso Jure

ipso facto vel sine alia sententia. 3. Si verba sint imperativi modi, v. g. incidat in excommunicationem, maneat interdictus &c. Ratio, quia hæc omnia nullius actionem interponunt.

II. Sententiæ ferendæ est saltem ut plurimum, 1. si verba sint futuri temporis, v. g. excommunicabitur, suspendetur. 2. Si dicatur, excommunicetur, suspendatur, volumus excommunicari. 3. Si verba sint minatoria, v. g. sub pœna excommunicationis, sub interminatione anathematis &c. nisi tamen ex adjunctis aliud colligatur.

A D D E N D A.

Quest. 2. Quæ sit significatio variorum terminorum, qui in hac materia de censuris sæpe recurrent. R.

§. 1. Censura secundum Bonacinam hic initio, dicitur, vel à *censeo*, fero sententiam : vel à *censo*, punio, castigo : vel à *ensor*, cujus officium est moribus præesse & delicta corrigere.

§. 2. Censura Juris vel Canonis, sive per modum statuti dicitur illa, quæ imponitur per aliquam legem permanentem duraturam etiam post mortem illius, qui imponit : è contra illa dicitur censura hominis seu lata per modum sententiæ aut præcepti, quæ fertur cum intentione de non inducenda lege perpetua, sed tantum transeunter, & pro hoc casu, uti pluribus explicat *Dicast. d. 1. dub. 9.*

§. 3. Censura per sententiam potest ferri, vel per sententiam generalem, uti habet *Busenb.* si nempe indeterminatè proferatur in aliquem, qui hoc fecit vel faciet : vel per sententiam specialem & particularem, si feratur contra deter-

or.

dii

dix

viii

minatam in individuo personam propter hoc
individuum delictum.

9. §. 4. Quid sit censura lata & ferenda sententia, rectè explicat *Busenb.* Hæc adde, imprimis, si sit ferenda sententia, tum dici *comminatoria*. Deinde, si dicatur ipso facto excommunicatus seu excommunicabitur, est sententia lata, ut habent *Toletus Dicast.* d. 1. n. 99. Idem est, si cum verbis præteriti addantur hæc particula: *mox prorsus ex nunc, ex tunc* fit excommunicatus: sed cum verbis aliis, est ferenda, uti *mox excommunicetur*, *Suar. Dicast.* n. 101. Si autem sic dicatur qui hoc fecerit, est excommunicatus, plerique dicunt esse lata sententia, si tamen dicatur vel erit excommunicatus, *Sanch. & Dicast.* n. 100 & 110. dicunt esse ferenda: si autem dicatur anathema sit, *Suar.* dicit esse lata sententia, *Sanch. & Dicast.* supra dicunt esse lata, quando est contra hæresim, quia hæresis subjacet lata sententia ferenda autem est, si contra alia delicta dicatur. Addunt, quod quando verba non significant actionem ipsam, v. g. excommunicandi excedendam per ministerium alterius, tum significant sententiam latam, uti si dicatur: subjacet, subiacebit, incidet, incurrat, incurret censura & ita docent *Silv. Ang. Armilla, Suar. Vasq. Arida. Dicast.* n. 103. Videri potest etiam *Pignat.* l. 1. n. 13. & *Krim.* l. 5. à n. 1614. & *quæst.* l. 1. n. 609. & 612.

10. §. 5. Ante censuram ferenda sententia præire solet monitio canonica, de qua agitur in *Constitutionem* De sent. excomm. in 6. per quod intelligitur citatio cum tribus monitionibus vel una preematoria continente tres: Si non pareatur, est contumacia, sic dicta vel à contumacia

quia qui non obedit, est & manet tumidus seu superbus, vel à contemnendo, quia mandatum Superioris non curat. Estque triplex contumacia, *evadens* seu manifesta, quando reus citatus in faciem citanti dicit, se nolle comparere. *Presumpta* seu dubia, quando post factam vel publicè affixam citationem non comparet. *Vera*, si in faciem citatus taceat, & tamen postea non compareat. Plures species contumaciæ enumerat *Krimer* à n. 1712. ubi pluribus exponit, quid ad eam requiratur, ut censeatur canonica.

§. 6. Ille dicitur nominatim censuratus, qui denunciatur esse ligatus censurâ, vel expresso proprio nomine & cognomine, vel in talibus circumstantiis, ut sufficienter designetur illius persona, uti habet *Busenb.*

§. 7. Quid dicatur occultum, publicum, deductum ad forum contentiosum dixi l. 6. p. 3. à n. 870. & præter citatos tum ibi, tum locis ibi relatis docent *Escob. & Dicast.* d. 3. n. 101. aliique apud *Castrop.* d. 6. pu. 7. n. 11. ut, quid censeatur deductum ad forum contentiosum requiri, ut accusatus aliquo modo comparuerit, negando vel confitendo, prius enim non est contentio, ergo neque censetur res ad forum contentiosum deducta.

§. 8. Absolutio per hoc differt à dispensatione, quòd absolutio fit sententia remittens delictum vel poenam; dispensatio autem fit exemptio ab obligatione alicujus legis, quâ v. g. prohibetur accipere Ordines, qui aliquem occidit.

§. 9. Secundùm dicta l. 6. p. 3. n. 952. absolvi in foro interno tantùm, seu pro foro conscientia, non semper significat absolvi in Sacramento Pœnitentiæ, sed est ita absolvi, ut pro foro

or.
lii
dix
viii

externo maneat jus cognoscendi de illo delicto illudque puniendi, ita ut absolutio prior nulli juvet in foro externo.

15. §. 10. Poena purè vindicativa dicitur, quæ imponitur propter delictum præteritum, non habendo respectum ad aliquid in futurum, ut imponatur, quamvis nec sit periculum repositus, nec spes emendationis, & talis est poena respectu damnatorum. Poena medicinalis est, quæ simul & præcipuè infligitur, vel ob emendationem, vel ad cavendas imposterum culpas & lapsus.

16. §. 11. *Anathema* penultimâ productâ, significat idem, quod aliquid oblatum vel appositum velut monumentum ad memoriam: & contra *anathema* penultimâ correptâ significat separationem, & differt accidentaliter tantum ab excommunicatione, per hoc, quod *anathema* habet cum quibusdam ceremoniis ad majorem terrorem, sic enim in Jure præscribitur, ut Episcopus solenniter excommunicaturus per *anathema* indutus sit amictu, stolâ & pluviali violaceo. 12. Presbyteri Episcopum circumstant tenentibus manibus lucernas ardentis, & post latam *anathematis* sententiam humi projiciant lucernas & pedibus conculcent, ejiciantque extra ecclesiam &c. Can. *Debent*, 56. Causâ 11. q. 3. & c. bi. Reliqui termini commodiùs per decursum explicabuntur.

17. DUBIUM III.

Qui possint ferre censuram & in quos.

»Esp. I. Censuram ferre potest omnis auctoritas Superior ecclesiastica, habens in foro externo seu contentioso jurisdictionem, sive ordinariam sive delegatam.